

DZIEJE

Szkoły Podstawowej
w Werbkowicach

Dzieje Szkoły Podstawowej w Werbkowicach

Autorzy rozdziałów

Dorota Abramiuk, Elżbieta Bieńkowska-Bulisz, Alicja Kusiak, Mariola Maliszewska,
Anna Piliś, Danuta Wójtowicz

Korekta i redakcja językowa

Magdalena Matyja-Pietrzyk

Redaktor prowadzący

Radosław Palonka

Skład i opracowanie graficzne

Michał Znamirowski

Projekt okładki

Michał Znamirowski

Zdjęcia na okładce i skrzydełku

Bogdan Mardofel

© Copyright 2018 by Szkoła Podstawowa w Werbkowicach i Wydawnictwo Alter
Wydanie I, Kraków-Werbkowice 2018

ISBN: 978-83-64449-76-5

Wydawnictwo Alter Radosław Palonka
ul. Śliczna 30B/43
31-444 Kraków
tel. 606-781-823
e-mail: alter@wyd-alter.pl
www.wydawnictwoalter.pl

Printed in Poland
Mazowieckie Centrum Poligrafii
ul. Mikołaja Ciurlionisa 4
05-260 Marki

*„A jednak jest żywioł, nie boski,
lecz ludzki i może, dlatego
człowiek tak mało go szanuje.
Żywiołem tym jest praca, praca ludzkich mózgów,
praca ludzkich serc i praca ludzkich mięśni.
Człowiek nie chce szanować największej
potęgi swego żywiołu: pracy zbiorowej,
choć ta największe cuda tworzy.”*

Józef Piłsudski

Wstęp

Jubileusz 100-lecia szkoły skłania do refleksji nad tym, co minęło i dziś zapisane jest tylko w kronikach i utrwalone na zdjęciach.

To doniosłe wydarzenie to okazja do wspomnień, które na zawsze pozostają w pamięci – mimo iż czas je weryfikuje, dodaje im jednocześnie blasku, a dźwięk szkolnego dzwonka brzmi przyjaźnie. Trudno bowiem być obojętnym wobec miejsca, w którym zostawiło się część swojego życia.

Historię Szkoły Podstawowej w Werbkowicach tworzyło wiele pokoleń. To dzięki nim mamy dziś zaszczyt obchodzić ten piękny jubileusz, to oni są jego prawdziwymi bohaterami, bo bez nich trudno wyobrazić sobie teraźniejszość.

Autorzy niniejszej publikacji zabierają czytelnika w podróż w czasie do lat minionych, do pierwszych przyjaźni, sukcesów, porażek i wzruszeń. Wszyscy z sentymentem wracamy do lat dzieciństwa i młodości, dlatego też mam nadzieję, że z przyjemnością i łezką w oku sięgną Państwo po tę publikację, aby przywołać wspomnienia chwil przeżytych w murach szkoły, ożywić w pamięci minione wydarzenia i postacie.

Choć historia szkoły dla każdego ma inny wymiar, liczę na to, że jubileusz 100-lecia Szkoły Podstawowej w Werbkowicach stanie się przyczynkiem do tego, by z sentymentem wspomnieć młodość, klasę, nauczycieli i wychowawców, koleżanki, kolegów, a także wspólne przeżycia.

Niech ta praca przypomni czytelnikom szkolne lata, przywoła chwile piękne i radosne.

Mam nadzieję, że będzie ona miłą pamiątką.

Marta Pietrusiewicz
dyrektor Szkoły Podstawowej
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
w Werbkowicach

Mariola Maliszewska

ROZDZIAŁ I

Od początków do roku szkolnego
1959/1960

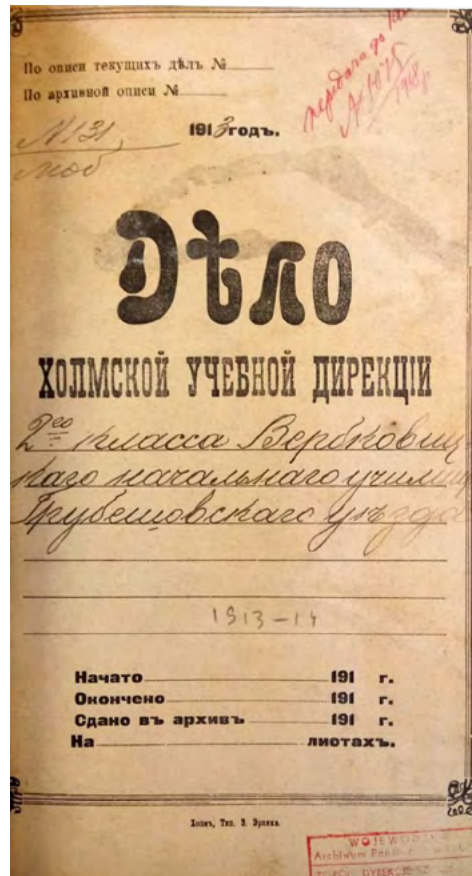
Drogi Czytelniku!

W publikacji opieraliśmy się głównie na dokumentach archiwalnych, tj. kronikach szkolnych, protokołach Rad Pedagogicznych, arkuszach ocen, dziennikach lekcyjnych. Wszystkich czytających niniejszą publikację serdecznie przepraszamy za wszelkie nieścisłości, błędy i luki merytoryczne. Wynikają one głównie z braków w materiałach źródłowych i często nieczytelnych, odręcznie pisanych tekstach.

Wszelkie ewentualne niedopatrzenia poprawimy w następnym wydaniu.

Autorzy

Początki szkoły

W pierwszej kronice szkolnej czytamy:

Początki szkoły w Werbkowicach sięgają prawdopodobnie roku 1881, kiedy to ziemia hrubieszowska była wystawiona na wybitną rusyfikację. Pop prawosławny zorganizował małą szkółkę (przy cerkwi), do której uczęszczały dzieci, przeważnie pochodzenia polskiego, których rodzice przeszli z tak zwanej unii na prawosławie. Około roku 1890 został wybudowany nowy drewniany dom nad brzegiem Huczwy, tu została zorganizowana szkoła tzw. cerkiewno-prychodzkaja*, która miała na celu wybitne odpolszczenie Werbkowic i okolicy. Patronat nad szkołą mieli popi prawosławni, którzy nie tylko nauczali religii prawosławnej, ale wizytowali pracę nauczycieli. Nauczycielem mógł być tylko prawosławny, wybitnie błażonarnyj** w stosunku do rządów cara. Do szkoły tej uczęszczały także i dzieci polskie, były nawet chętnie widziane, o ile uczęszczały na lekcje religii prawosławnej i na nabożeństwa do cerkwi. Nauka odbywała się w języku rosyjskim, na lekcjach historii podkreślano zawsze ruskość ziemi hrubieszowskiej, potępiając wszystko, co polskie. Taki stan trwał do roku 1914, do wybuchu wojny światowej. W pierwszych dniach wojny cała ludność Werbkowic za namową popa i nauczyciela wyjeżdża do Rosji, bojąc się represji ze strony zbliżających się wojsk austriackich – wieś pustoszeje, pozostało tylko kilka rodzin żydowskich. Polacy, bardzo nieliczni, też zostali zmuszeni do wyjazdu za Bug, jednak po

kilku tygodniach wrócili do swych domów, o szkole i nauczaniu dzieci nikt nie myśli.

W roku 1918, po odzyskaniu niepodległości, została otwarta pierwsza szkoła polska, nauka jednak nie trwała długo, nowe zamieszki i wojna ze Związkiem Radzieckim nie sprzyja rozwojowi szkoły, przerwy w nauce trwają po kilka miesięcy. W roku 1919 przyjeżdża do Werbkowic młoda nauczycielka Zofia Gaislerówna i ta dopiero organizuje szkołę „na mur”, skupia około 50 dzieci i z młodzieńczym zapałem pracuje od rana do nocy mimo bardzo ciężkich warunków, braku sprzętu, książek, zeszytów, często głodna – przyjechała sama ze Stanisławowa.

Prawdziwy rozwój szkoły rozpoczyna się od roku 1921 – Werbkowice zaczęły się zaludniać, powrócili z Rosji uciekinierzy Rusini, dzieci do szkoły zapisało się ponad 100, nowo wybudowana linia kolejowa, szeroko- i wąskotorowa, tak dalece wpłynęła na rozwój wsi, że budynek dotychczasowy okazał się zbyt szczupły. W roku szkolnym 1921/22 przybyła nowa siła nauczycielska, wynajęto 1 izbę lekcyjną w budynku położonym naprzeciw szkoły. Z roku na rok był dodawany jeden nauczyciel, tak że w roku szkolnym 1925/26 pracuje 5 sił nauczycielskich w 4 izbach lekcyjnych (2 własne w budynku szkolnym, 2 wynajęte). Szkoła w Werbkowicach o siedmiu klasach zdobyła sobie pozycję jednej z najlepszych szkół w powiecie hrubieszowskim – kierownikiem

* Cerkiewno-parafialna (ros.)

** Zachowano pisownię oryginalną.

szkoły była w dalszym ciągu Zofia Geislerówna, nauczycielami: Jadwiga Szambara, Czesława Szneider i dwie nieznane mi nauczycielki. W 1926 roku przystąpiono do budowy nowego gmachu szkolnego, po drugiej stronie Huczwy na placu gromadzkim.

Franciszek Lipko, późniejszy kierownik szkoły wspomina:

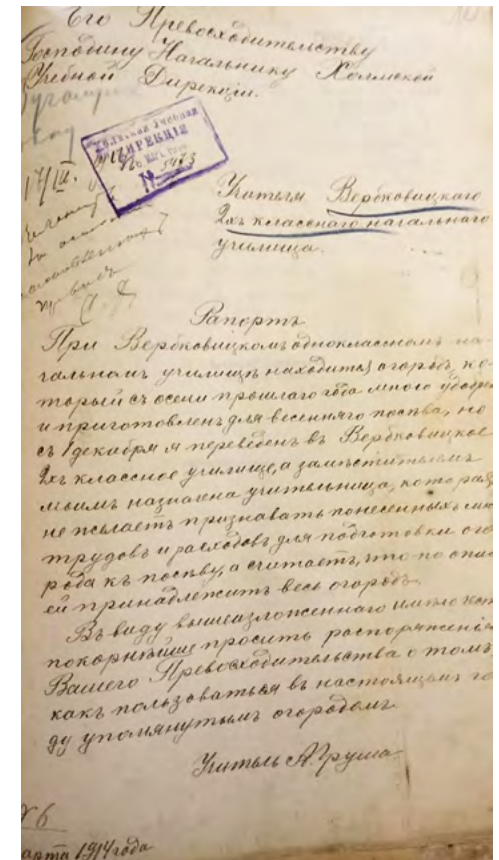
Kiedy w roku 1927 przejeżdżałem przez Werbkowice, zdziwiło mnie niezmiernie, że taki piękny, duży gmach buduje się w tak fatalnym miejscu – doły po wybranej glinie, obok bajórko ze śmierdzącą wodą, wylęgarnia komarów i żab, obok błotnista do niemożliwości droga. Czyżby nie było lepszego kawałka ziemi pod budowę szkoły? Czy brak troski o znalezienie odpowiedniej parceli pod gmach pełnej siedmioklasówki? W roku 1928, w początkach listopada szkoła została przeniesiona do nowego gmachu. Radość i duma rozpieęły serca młodzieży i nauczycieli, kiedy znaleźli się w pięknych, dużych salach o wylakierowanych podłogach. W uroczystym otwarciu i poświęceniu szkoły wzięli udział: starosta powiatowy Łach Maciej, syn chłopa ze wsi podkarpackiej, inspektor szkolny Wilhelm Greger, wizytator kuratorium lubelskiego Kormańska. Duży wkład, przez swoją gospodarność i zapobiegliwość o kredyty, w budowę szkoły miał ob. starosta Łach – tym bardziej, że jednocześnie budowano wówczas cztery szkoły: w Werbkowicach, Terebiniu, Zawalowie i Sahryniu. Uczniów w szkole było około 300, nauczycieli 6 – kierownik Zofia Geislerówna, Jadwiga Szambara, Czesława Szneider-Głuszykówna, Jadwiga Mitraszewska-Waldekówna, Władysław Głuszyk i Grzegorz Bździuch-Minorowski. Szczególnie nauczyciel Minorowski wyróżniał się swoją pracą przy wyposażeniu szkoły – prowadził chór szkolny, organizował imprezy dochodowe, jego staraniem została urządzona zastępcza sala gimnastyczna. Najwięcej pracy włożył przy porządkowaniu otoczenia szkoły i urzędze-

niu boiska szkolnego. W ciągu dwóch lat znikły doły, bajórko, w którym kumkały niegdyś żaby, zostało zasypane ziemią, wyrównane i zasiane trawą. O ogromie włożonej pracy świadczy ponad 2000 m³ ziemi przewiezionej przy niwelowaniu boiska, i to była zasługa tego młodego nauczyciela, który potrafił tak pracę zorganizować i zachęcić młodzież do poważnego wysiłku. W roku 1930 posadzono wokół szkoły i boiska drzewa o wysokiej wartości dekoracyjnej. Od roku 1930 do 1939 szkoła liczyła około 350 uczniów z Werbkowic, Strzyżowca, Wilkowa, Terebińca, przybywa nowa siła nauczycielska w osobach – Elżbieta Czerwińska-Rusiewiczówna, Dobrzańscy (małżeństwo), Głuszyk. W każdym roku szkolnym szkoła zatrudniała 8 nauczycieli.

Pierwszego września 1939 roku wybuchła wojna, praca w szkole została przerwana, w październiku Niemcy zajęli budynek główny, sprzęt szkolny wyrzucono na podwórze. Kierowniczką z pomocą pozostałych nauczycieli organizuje dorywczo pracę szkolną w stodole u najbliższego sąsiada Jana Zielenki, jednak zbliżająca się zima i przymrozki uniemożliwiają naukę w takich warunkach, tym bardziej że i mieszkanie kierownika szkoły zostało zamienione na posterunek policji ukraińskiej. Szkołę polską całkowicie usunięto z gmachu szkolnego, natomiast jedną salę lekcyjną oddano do użytku szkoły ukraińskiej, pokój nauczycielski zajęła nauczycielka Olga (nazwiska nie pamiętam), jako mieszkanie. W budynku gospodarują wyłącznie Ukraińcy, od czasu do czasu kwaterują Niemcy. Szkoła polska przenosi się tymczasem do Terebińca, znajdując lokum w pałacyku Podhoreckich, tzw. Belwederze, tam otrzymano 3 izby dość duże i ładne, przeniesiono część sprzętu (część uległa zniszczeniu) do nowego lokalu i nauka od połowy grudnia trwała bez poważniejszych przeszkód do końca roku szkolnego 1939/40. W czasie wakacji 1940 roku gmach szkolny w Werbkowicach zamieniono na magazyn zbożowy,

zboże zwożono w ramach przymusowego kontyngentu zalega siedem sal przez lata 1941, 1942, 1943, sufity się wygięły, tynki popękały pod ciężarem. Zimą 1943/44 została przerwana nauka w szkole z powodu napadu (na Terebiniec), zorganizowanego przez Ukraińców. Do „Belwederu” wdarli się Ukraińcy po wyłamaniu drzwi – zabitych zostało 18 osób, kilka rannych, między innymi został zabity Roman Krzaczek lat 3. Po tych wypadkach Polacy opuszczali masowo wieś hrubieszowską, chroniąc się w miastach – przeważnie w Zamościu i Hrubieszowie. Szkoła polska przestała istnieć, akta i część sprzętu spalone zostały w lipcu 1944 roku w „Belwederze”, kilka ksiąg ocen zabrano ze sobą kierownik szkoły Geislerówna, która opuściła placówkę dopiero po napadzie – wytrwała do ostatka.

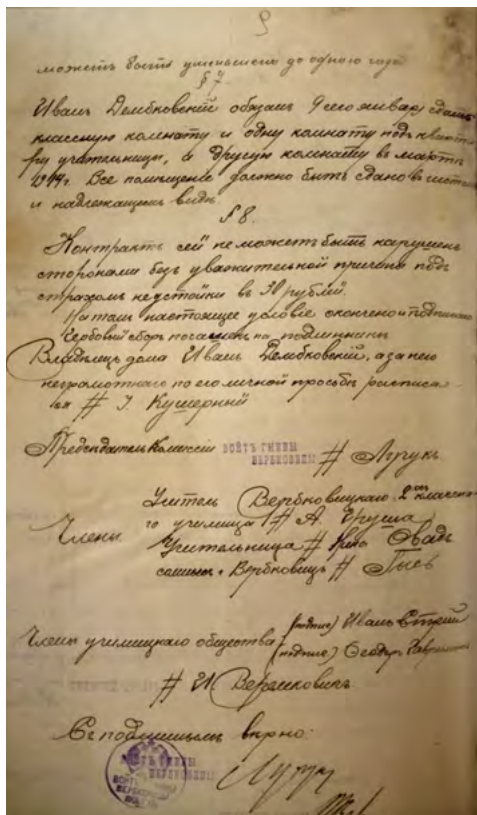
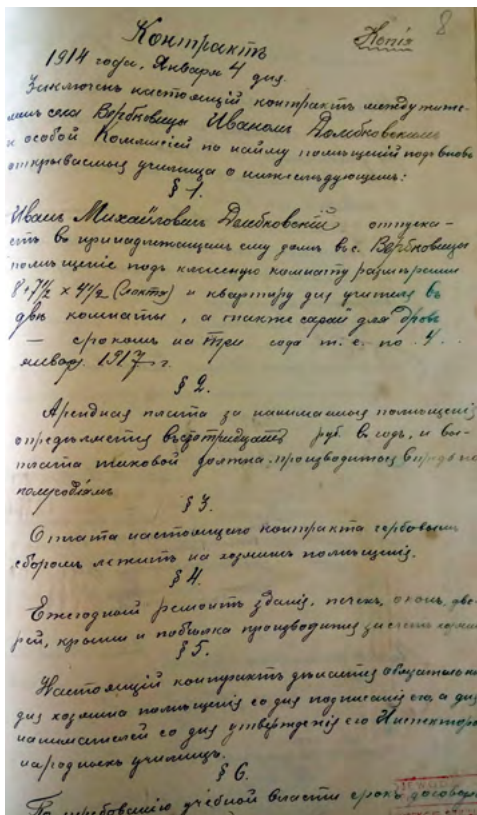
Późną jesienią 1944 roku przyjechał do Werbkowic nauczyciel – wraz z rodziną – Edward Siwek. Pracował przed wojną na Polesiu, na prośbę ludności zorganizował szkołę, przeznaczając na ten cel 1 izbę w gmachu głównym, sam zamieszkał we wsi. Do szkoły zapisało się 45 dzieci w wieku od 7 do 15 lat, nauka odbywała się w bardzo ciężkich warunkach – brak opału, szyby w oknach z kawałków szkła, zimno, brak ławek, tablicy, stołu, krzesła utrudniały pracę. Budynek zniszczony, dach podziurawiony pociskami, woda przeciekała do wnętrza – aby uniknąć przeciągów, okna w innych salach poutykano słomą. Ludność stopniowo ściga z całej Polski, dzieci wymizerowane, nędźnie okryte, chodzą do szkoły bez zaopiekowania, przeważnie głodne. Od dnia 1 kwietnia przybyła do szkoły nowa nauczycielka, Lipko Maria, i wraz z kierownikiem (Siwek Edward) prowadzą pracę szkolną do końca roku szkolnego, na zmianę w jednej izbie, dopiero w czasie wakacji zostały przygotowane jeszcze 2 izby. Warunki pracy nie zapowiadają się dobrze, ludzie zbiedzeni, przyjechali z resztkami mienia, pomoc nie mogą nic, na pomoc państwową także nie można liczyć –

Raport o wykorzystaniu przez nauczycieli przyszłokolnych ogrodów, 1914 rok
Źródło: Archiwum Państwowe w Lublinie

podatków nikt nie płacił, gmina nie rozporządzała żadnymi funduszami.

Rok szkolny 1945/46 rozpoczął się dnia 1 września; w szkole pracuje 4 nauczycieli – E[dward] Siwek (kierownik), Lipko Maria, Ciepla Anna, Lipko Fr[anciszek]. Do szkoły zapisało się 230 dzieci, nauka odbywała się w 3 izbach – reszta stała niewyremontowana. W drugiej połowie września nauczyciel Siwek Edward opuszcza Werbkowice, przenosi się na Śląsk, znajduje tam lepsze warunki pracy i egzystencji. Dzieci przybywa z każdym dniem, tak że w końcu października liczba uczniów przekracza 300. Kierownictwo szkoły objął Lipko Franciszek, klasy

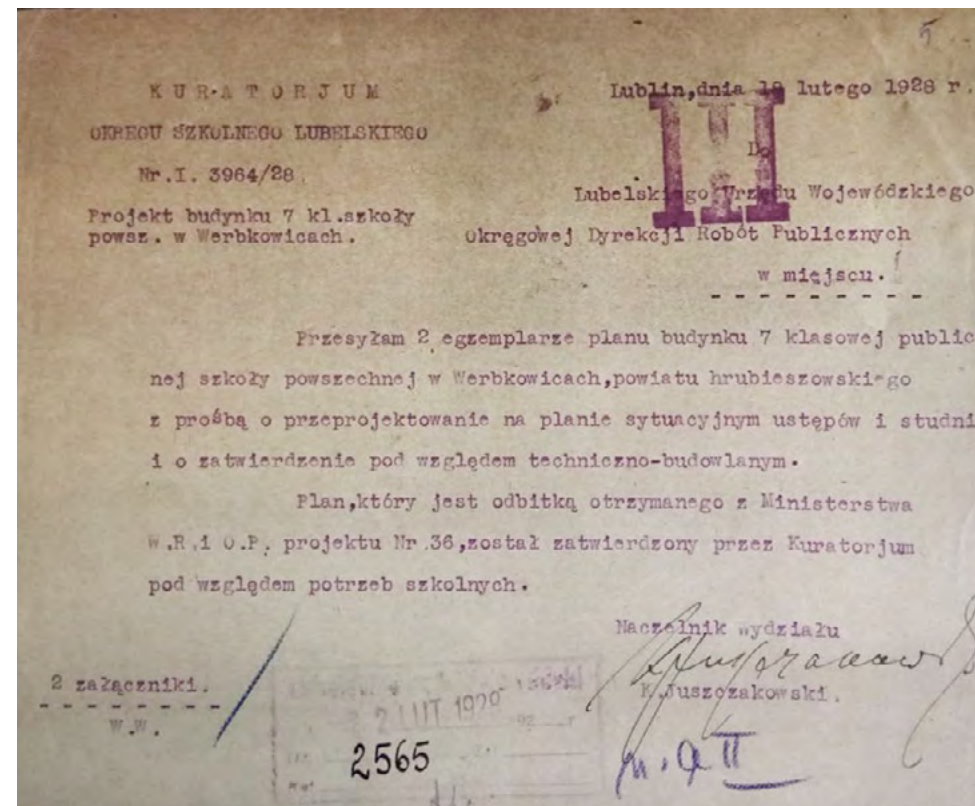
Umowa najmu pomieszczeń przeznaczonych na klasę i mieszkania dla nauczycieli, 1914 rok
Źródło: Archiwum Państwowe w Lublinie

młodsze liczyły nawet 86 uczniów, w czasie słońca jesiennych woda zalewała izby lekcyjne, o opale nie było mowy – bo i za co kupić, i skąd? Szkoła rozporządzała 30 ławkami, wyremontowanymi z resztek przedwojennych, i 3 tablicami przerobionymi z jakichś drzwi. Nauka w szkole odbywała się na 3 zmiany od godziny 8 do 16. Dzieci przeważnie w klasie stały, nie mając na czym usiąść, podręczniki były różne, przedwojenne, stare kalendarze itp. Zeszytów brak, nauka matematyki, fizyki, geografii, historii czy biologii odbywała się bez podręczników. W klasach było tak zimno, że atrament zamarzał, drzwi były bez zamków, do wnętrza budynku wiało śniegiem. Pierwsza impreza szkolna dnia 6 grudnia 1946 r[oku] zainteresowała bardziej miejscowe społeczeństwo

pracą i trudnościami szkoły, ze składek kupiono kilka zamków do drzwi. Komitet Rodzicielski sprowadził kilkanaście szyb, okna starannie oszklono. W lutym 1946 roku przybyła do szkoły nauczycielka z powiatu zamojskiego, Szayna Aniela. Praca w szkole wchodzi na lepsze tory, personel wraz z księdzem Klingierem liczy 5 osób. Na zakończenie roku szkolnego przygotowano imprezę o wysokiej wartości artystycznej – nauczycielka Ciepła Anna włożyła dużo pomysłowości i trudu w opracowanie inscenizacji.

Rok szkolny 1946/47 rozpoczął się w nieco lepszych warunkach, w czasie wakacji został wyremontowany dach na budynku szkolnym. Kierownik szkoły pościągął 48 ram okiennych, które zostały zabrane ze szkoły

PLAN BUDOWY SZKOŁY ROK 1928

Plan budynku Szkoły Podstawowej w Werbkowicach, 1928 rok
Źródło: Archiwum Państwowe w Lublinie

13. Franczuk Władysława	30. Miłosz Adam
14. Franckowski Romuald	31. Matwiej Henryk
15. Garbula Edward	32. Miazek Zdzisław
16. Gądek Helena	33. Paduch Julian
17. Grela Witold	34. Pankiewicz Irena
18. Karpowicz Jan	35. Pikus Czesław
19. Kawarska Wanda	36. Podolak Halina
20. Kondrał Teresa	37. Rusińska Jadwiga
21. Kruszyńska Janina	38. Sobaszek Kazimiera
22. Kurowska Zdzisława	39. Skawiński Serafin
23. Kwaśny Bogdan	40. Stomiński Jan
24. Lejnweber Helena	41. Szewczyk Ryszard
25. Łazarczyk Stefan	42. Taus Antonina
26. Łukaszewska Krzysztofa	43. Terebus Henryka
27. Matyjaszek Helena	44. Terebus Czesław
28. Mączka Stanisław	45. Witczak Ryszard
29. Michałków Antonina	46. Żyła Marian

Grono nauczycielskie, 1950 rok
Źródło: archiwum prywatne

Rok szkolny 1950/1951

Publiczna Szkoła Powszechna w Werbkowicach

Kierownik szkoły: Franciszek Lipko

Nauczyciele: Maria Lipkowa, Aniela Szayna, Eugenia Dąbrowska, Anna Ciepła, Danuta Rajs, Halina Chrzanowska, Czesław Tylus, ks. Franciszek Klinger

Liczba uczniów w szkole podana w zestawieniu ogólnoszkolnym: 338

Obowiązujący język obcy: rosyjski

Otworzono również roczną państwową szkołę podstawową dla pracujących. Uczyły w niej Teresa Jakubiec i Maria Lipkowa.

Podczas konferencji Rady Pedagogicznej, która się odbyła 28 stycznia 1950 roku, odnotowano, że:

Nieobecność dzieci usprawiedliwiona jest brakiem odzieży, zimnem i chorobami (kolekusz i odra).

[...]

Następnie odczytana została instrukcja i punkt okólnika dotyczący sprawy dokształcania się ideologicznego nauczycieli, bez którego niemożliwa jest realizacja założeń ideowych nowych programów nauczania i wychowania.

Lista absolwentów

1. Adamczuk Krystyna	17. Kukier Zenon
2. Biedna Zofia	18. Korda Danuta
3. Bisaga Danuta Jadwiga	19. Krasinkiewicz Krystyna
4. Bachórz Zygmunt	20. Krzyżanowska Józefa
5. Błaszczuk Bogdan	21. Kudyk Danuta
6. Błazik Ignacy	22. Kufel Józefa
7. Chrost Klementyna	23. Kulina Julia
8. Cisak Wanda	24. Kozyra Jan
9. Czarnecki Stanisław	25. Lisek Krystyna
10. Dyrak Wanda	26. Lisek Sabina
11. Diduch Zygmunt	27. Lisowska Wanda
12. Golec Edward	28. Łaskarzowski Leon
13. Holko Leon	29. Łukasiuk Józef
14. Horniak Jan	30. Malicka Krystyna
15. Jeger Janina	31. Menduś Zbigniew
16. Jezierska Janina	32. Rzepka Janusz

którego nasza szkoła wykona pewne zadania w związku z X-leciem Polski Ludowej. Dla uczczenia tej rocznicy wszystkie zakłady pracy w Polsce podejmą liczne zobowiązania. Młodzież naszej szkoły zbierze odpowiednie materiały do wystawy. Wystawa szkolna wykaże nasz dorobek kulturalny z okresu pokojowego budownictwa. Na wystawie mogą się znaleźć albumy z życia

w Polsce Ludowej, a także pomoce naukowe wykonane przez uczniów. Wystawa będzie urządzona podczas Dni Oświaty, Książki i Prasy w pierwszych dniach maja. Należy również przygotować młodzież szkolną do Festiwalu Artystycznych Zespołów Szkolnych. Przygotowania te winny być zakończone do dnia 15 lutego b[ieżącego] r[oku].

Lista absolwentów Klasa VII a

1. Adamowicz Stanisław	18. Mil Danuta
2. Błaszczuk Zbigniew	19. Ogórek Stanisława
3. Brzózka Bronisław	20. Pieczykolan Stanisław
4. Byczek Janina	21. Przytuła Danuta
5. Bzdyra Tadeusz	22. Różycka Wiesława
6. Ciucki Stefan	23. Rusiński Zygmunt
7. Dec Marian	24. Solan Krystyna
8. Golec Danuta	25. Staroń Edward
9. Goluch Jerzy	26. Szczeniawska Henryka
10. Greszta Aleksander	27. Szewczyk Halina
11. Karpowicz Józef	28. Szewczyk Regina
12. Klimkiewicz Zofia	29. Tymecki Jan
13. Kudyk Krystyna	30. Warcaba Ryszard
14. Kurowski Feliks	31. Warcaba Zbigniew
15. Maciuk Bolesław	32. Wesołowska Krystyna
16. Mazurek Jadwiga	33. Iwon Wanda
17. Miazek Jadwiga	34. Turewicz Jadwiga

Lista absolwentów Klasa VII b

1. Bednarczuk Czesław	9. Kocaj Lucyna
2. Bednarczuk Zofia	10. Krot Ewa
3. Chanulak Zbigniew	11. Kamiński Henryk
4. Cichus Jadwiga	12. Lasota Sałurmin
5. Chrzastowska Teresa	13. Ładziak Stanisława
6. Dobroć Kazimierz	14. Marek Józef
7. Doroszczyk Stanisław	15. Michalewska Czesława
8. Jagodzińska Halina	16. Mendoń Irena

17. Michałowski Jerzy Kazimierz	24. Szczeniawski Roman
18. Omelczuk Helena	25. Szmuc Zdzisław
19. Pękala Elżbieta Danuta	26. Szpuga Henryk
20. Pękala Stanisław	27. Terebus Henryka
21. Piłat Lucyzław	28. Tereszkievicz Kazimiera
22. Płaszaj Stanisława	29. Witer Helena
23. Pożoga Krystyna	30. Tryczyńska Daniela

Rok szkolny 1954/1955

Publiczna Szkoła Powszechna w Werbkowicach

Kierownik szkoły: Franciszek Lipko

Nauczyciele: Aniela Szayna, Maria Lipkowska, Weronika Kostrubiec, Jadwiga Zapisek, Wiktoria Grabowska, Marian Korga, Halina Pawłowska

Liczba uczniów w szkole podana w zestawieniu ogólnoszkolnym: 292

Obowiązujący język obcy: rosyjski

W tym roku szkolnym przestano nauczać religii w szkole (brak ocen w arkuszach).

Na konferencji Rady Pedagogicznej, która się odbyła 19 kwietnia 1955 roku pod przewodnictwem kierownika szkoły, czytamy:

[...] *zabrała głos obywatelka Grabowska Wiktoria, przewodniczka drużyny harcerskiej, która krótko omówiła rolę organizacji harcerskiej na terenie naszej szkoły i o jej wpływie na podniesienie wyników nauczania i wychowania. Obywatelka Grabowska stwierdziła, że organizacja harcerska nie tylko wychowuje młodzież, ale i uczy. Na zbiórkach harcerze odrabiają lekcje,*

przerabiają trudniejsze partie materiału, czytają lekturę uzupełniającą, czytają życiorysy wielkich zasłużonych ludzi. Poznają bohaterów i przywódców klasy robotniczej. Harcerze zajęli się również ogródkiem doświadczalnym założonym przy szkole. Zasadzili kukurydzę i prowadzą dzienniczek obserwacyjny uprawy kukurydzy. W klasach młodszych harcerze dbają o kącik żywej przyrody. Harcerze starają się nie spóźniać na lekcje i nie opuszczać dni nauki. Swoją dobrą postawą w stosunku do nauki starają się wpłynąć na inne dzieci. Udzielają pomocy słabszym uczniom, odwiedzają chore dzieci w domu i pomagają w wyjaśnieniu prac robionych w szkole i zadanych do domu lekcji.

W protokole z konferencji Rady Pedagogicznej, która się odbyła 30 maja 1955 roku, czytamy:

W trosce o dobro szkoły i dziecka nastąpi reorganizacja szkół. Podniesie się znaczenie klas I-IV jako tych klas, które stanowią podbudowę klas wyższych. Do szkół jednoklasowych o większej liczbie dzieci dodawana będzie siła nauczycielska, natomiast będzie się likwidować szkółki o małej

liczbie dzieci lub będą one filiami szkół wyżej zorganizowanych.

[...]

Następnie zostało omówione zagadnienie kierowania absolwentów kl[as] VII do szkół zawodowych. Ob[ywatel] Kierownik zaznaczył, że należy kierować uczniów zdolnych również do szkół zawodowych, a nie tak jak

dotychczas trzymano się zasady, że uczniów słabych kierowało się do szkół zawodowych, a zdolnych do liceum ogólnokształcącego. Znaczenie szkół zawodowych w Polsce Ludowej jest bardzo duże, gdyż przygotowują kadry do pracy w przemyśle i produkcji rolnej, od których zależy dobrobyt w kraju.

Drużyna harcerska
Źródło: archiwum prywatne

Lista absolwentów Klasa VII a

1. Byś Helena	7. Kaliński Hieronim
2. Chomska Helena	8. Kaliński Zenon
3. Dragan Kazimierz	9. Kawganko Irena
4. Hałas Ryszard	10. Kudyk Jerzy
5. Herc Urszula	11. Kugler Jadwiga
6. Iwon Lucyna	12. Lipko Przemysław

13. Łysiak Kazimiera	18. Reszczyńska Maria
14. Mazurek Zdzisław	19. Reszczyński Edward
15. Panek Mirosław	20. Sławikowska Elżbieta
16. Paździerski Bohdan	21. Szafata Jadwiga
17. Pacak Stefan	22. Szczeniawska Adela

Lista absolwentów Klasa VII b

1. Badio Zdzisław	12. Magdziarz Czesław
2. Bzdek Jerzy	13. Niemira Jadwiga
3. Ciucka Barbara	14. Pełka Ryszard
4. Dragan Stefania	15. Piasecka Jadwiga
5. Drożdżak Irena	16. Piotrowski Tadeusz
6. Dyjach Krystyna	17. Piłat Kazimierz
7. Garczyński Marcei	18. Podporska Zofia
8. Grzeszata Tadeusz	19. Pokrywka Stanisław
9. Jachtoma Zofia	20. Psionka Danuta
10. Jaroń Krystyna	21. Surmacz Tadeusz
11. Lubas Melania	22. Wołoszyn Józefa

Rok szkolny 1955/1956

Publiczna Szkoła Powszechna w Werbkowicach

Kierownik szkoły: Aleksy Kulawczyk*

Obowiązujący język obcy: rosyjski

Nauczyciele: Aniela Szayna, Danuta Rajs, Teresa Dziadosz, Weronika Kostrubiec, Jadwiga Zapisek, Marian Korga, Tadeusz Słotwiński, Czesław Oliwiak

Nie nauczano religii (brak ocen w arkuszach)

Liczba uczniów w szkole podana w zestawieniu ogólnoszkolnym: 296

W protokole z posiedzenia Rady Pedagogicznej, która się odbyła 5 czerwca 1956 roku, czytamy:

* W materiałach źródłowych pojawiają się też inne zapisy tego nazwiska: Kolawczuk, Kolawczyk, Kulawczuk, Kulawczak. Po weryfikacji dokumentacji szkoły oraz rozmowach z byłymi uczniami ustalono, że kierownik miał na nazwisko Kulawczyk

Na wstępie Kier[ownik] szkoły powiedział, że tak jak w latach ubiegłych, tak i w tym roku szkolnym **egzamininy piśmienne w klasie siódmej** odbędą się z języka polskiego i matematyki, zaś egzamininy ustne odbędą się z języka polskiego, matematyki i historii.

9. Holko Teresa	18. Sałczyński Ryszard
10. Kloc Maciej	19. Sas Stanisława
11. Lachowski Zdzisław	20. Surmacz Krystyna
12. Mendoń Marian	21. Solan Marceli
13. Orzechowski Jan	22. Szczeniawski Kazimierz
14. Pawliczuk Walenty	23. Terebus Alicja
15. Piotrowski Stanisław	24. Tuszec Roman
16. Poninkiewicz Zdzisław	25. Wesołowski Marian
17. Przybieg Kazimierz	26. Żurawski Wacław Andrzej

Rok szkolny 1957/1958

Szkoła Powszechna w Werbkowicach

Kierownik szkoły: Aleksy Kulawczyk

Nauczyciele: Anna Ciepła, Teresa Działosz, Marian Korga, Weronika Kostrubiec, ks. Franciszek Klinger, Danuta Rajs, Szymańska, Gabriela Stanisławek, Aniela Szayna

Liczba uczniów ustalona na podstawie zestawień klasowych ruchu uczniów i rocznej klasyfikacji oraz spisu uczniów według dziennika lekcyjnego: 367

Obowiązujący język obcy: rosyjski

W 1958 roku Dekretem Ministra Oświaty usunięto ze szkół krzyże.

W protokole z posiedzenia Rady Pedagogicznej, które się odbyło 22 października 1957 roku, czytamy:

Na zakończenie kierownik szkoły podał następujące komunikaty:

1. Uregulowanie sprawy urlopów nauczycielskich.

2. Dożywianie dzieci szkolnej, które rozpocznie się w pierwszych dniach listopada. Opłata za cały miesiąc: 12 zł od dziecka, w tym 2 zł na zakupienie kubków.

3. Godziny nadliczbowe.

4. Otwarcie szkoły dla dorosłych pragnących ukończyć VII kl[asę] szkoły podstawowej.

5. Otwarcie Szkoły Przysposobienia Rolniczego.

6. Uruchomienie S[zkolnej] K[asy] O[szczędności], które zostało powierzone obywatelce] Szymańskiej.

7. Apel na 40-lecie Rewolucji Październikowej.

Na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Pedagogicznej, które się odbyło 17 grudnia 1957 roku:

Kierownik szkoły poinformował Grono Nauczycielskie o pracy w czasie ferii zimowych. Należy w szkole nie przerywać pracy, ustalono dyżury w czasie trwania ferii.

[...]

Kier[ownik] szkoły podzielił rejon szkolny w celu dokonania spisu analfabetów od lat 15 do 35.

Zdjęcie z kursu dla analfabetów, rok szkolny 1957/1958
Źródło: archiwum prywatne

Lista absolwentów

1. Brzóska Mirosław	9. Luchowski Henryk
2. Czajkowski Zdzisław	10. Mazurek Zygmunt
3. Czarnecka Władysława	11. Mulawa Helena
4. Jachtoma Kazimierz	12. Pintał Tadeusz
5. Karpowicz Jadwiga	13. Rudziński Zdzisław
6. Koszerna Ewa	14. Szewieńko Irena
7. Kral Mirosław	15. Skiba Jan
8. Krawczyk Alfreda	16. Staroń Jerzy

Rok szkolny 1960/1961

Szkoła Podstawowa w Werbkowicach lata 60

„Rok szkolny 1960/1961 rozpoczął się na boisku szkolnym”, czytamy w kronice Szkoły Podstawowej w Werbkowicach. Najpierw młodzież wysłuchała przemówienia Wacława Tułodzieckiego, które było transmitowane przez Polskie Radio.

Minister mówił o celach i zadaniach naszego szkolnictwa, o budowie tysięcy szkół w czynie społecznym oraz misji zachowania pokoju na świecie i zwycięstwa budownictwa socjalistycznego w Polsce.

Praca przebiegała w tym roku pod hasłem „Ład i porządek w naszej szkole”. Naukę rozpoczęło 426 uczniów w 14 klasach, dwie klasy Szkoły Przysposobienia Rolniczego, kurs dokształcający w zakresie siedmiu klas oraz UP dla rodziców. Zajęcia odbywały się od 8.00 do 17.00/18.00.

Mimo braku pracowni i sali gimnastycznej nauczyciele pracowali z zapałem. Organi-

zowali życie kulturalne środowiska lokalnego i szkoły. Uczyli oszczędzania, zdobywali sprzęt sportowy, urządzili świetlicę dla społeczności Werbkowic.

Grono pedagogiczne tworzyło 13 nauczycieli: Włodzimierz Iwanowicz – kierownik szkoły, Gabriela Banasiewicz, Anna Ciepła, Teresa Dziadosz, Ludwik Jakubiec, Marian Korga, Weronika Kostrubiec, Ryszard Malec, Kazimiera Malicka, Franciszek Malicki, Maria Nowak, Danuta Rajs, Bronisława Szymańska i Emilia Kula.

Rok szkolny dzielił się na cztery okresy, każdy został podsumowany w księdze protokołów. Nauczyciele zdawali sprawozdania ze stanu pracy dydaktycznej i wychowawczej w poszczególnych klasach oraz z każdego przedmiotu. Analizowali stan opanowania poszczególnych działów przez całą klasę, przyczyny nieprzyswojenia materiału przez pojedynczych uczniów oraz proponowali środki zaradcze.

Emilia Kula z wychowankami

Nauczyciele angażowali się w prace komisji wyborczych:

Problem wyborów do rad narodowych i Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej był przedmiotem pracy wychowawczej nauczycieli tutaj[szej] szkoły. Młodzież klas starszych wypowiadała się na temat zdobyci świata, pracy w ustroju demokratycznym, osiągnięć gospodarczych, politycznych i kulturalnych, o szacunku na arenie międzynarodowej dla państwa polskiego, co znalazło swoje odzwierciedlenie w pracach pisemnych poszczególnych uczniów. O wielkiej pracy politycznej szkoły może świadczyć to, że niemal w 100% wyborcy oddali swoje głosy na listę F[rontu] J[edności] N[arodu].

Wytyczne Inspektoratu Oświaty z konferencji przekazywano podczas posiedzeń Rady Pedagogicznej.

30 sierpnia 1960 roku kierownik szkoły Włodzimierz Iwanowicz poinformował

nauczycieli, że główny punkt konferencji kierowników dotyczył laicyzacji szkoły:

W bieżącym roku szkolnym Ministerstwo Oświaty pragnie, aby interpretacja programu była widziana przez nauczycieli w świetle naukowego poglądu na świat według wskazówek profesora Suchodolskiego. W zawodzie nauczycielskim nie ma mowy o dwoistej postawie wśród nauczycieli. W Dz.U. nr 6 z 1960 r. czytamy: „Nauka w ustroju socjalistycznym służy masom robotniczym, a w ustroju kapitalistycznym jednostkom”. Lekcje religii należy umieszczać na końcu innych godzin lekcyjnych. W naszej szkole są pewne trudności: uczymy na dwie zmiany, brak sal wykładowych, niektóre lekcje odbywają się na korytarzu, dlatego nauczanie religii powinno odbywać się poza szkołą. Szkoła jest instrumentem władzy państwowej. Stawiam wniosek za stanowienia się i podjęcia uchwały o laicyzacji szkoły.

5.	Korczyński Aleksander	12.	Prokopowicz Stanisław
6.	Kubał Roman	13.	Skowroński Stanisław
7.	Krawczuk Stanisław	14.	Sławiński Janusz
8.	Majewski Andrzej	15.	Sławiński Włodzimierz
9.	Lachowski Józef	16.	Sławiński Lech
10.	Obst Stanisław	17.	Więsyk Antoni
11.	Przygon Stanisław	18.	Wróblewski Waldemar

Rok szkolny 1971/1972

Rozpoczęcie roku szkolnego

Uroczysta inauguracja roku dla klas od piątej do ósmej odbyła się w Hrubieszowie. W 20 oddziałach 24 nauczycieli uczyło 578 uczniów. Jak co roku po wakacjach rozpoczęły się codzienne zajęcia, również w soboty, przeplatane uroczystościami szkolnymi i apelami, na których obecność była obowiązkowa.

W latach późniejszych takie apele odbywały się w na początku każdego tygodnia.

I znów jak w poprzednich latach świętowano Dzień Wojska Polskiego, rocznicę Wielkiej Rewolucji Październikowej, Dzień Karty Nauczyciela, Barbórkę, ślubowanie

Rozpoczęcie roku szkolnego

klas pierwszych, topienie marzanny, Święto Pracy, Dzień Zwycięstwa, Dzień Kobiet, a w końcu długo wyczekiwany Dzień Dziecka połączone z Dniem Sportu.

W lutym 1972 roku szkoła była wizytowana przez inspektora oświaty. Otrzymała ocenę dobrą. Do bardzo dobrej noty zabrakło zaledwie 6 punktów.

Bieg w workach podczas Dni Sportu

Lista absolwentów. Klasa VIII a**Wychowawczyni: Alina Stus**

1.	Barylski Edward	16.	Koryszko Jerzy
2.	Bondyra Alfred	17.	Kowalski Jerzy
3.	Bondyra Leszek	18.	Kral Barbara
4.	Borusiewicz Andrzej	19.	Krzaczek Henryk
5.	Cichecka Anna	20.	Małyszek Krzysztof
6.	Czerwonka Zbigniew	21.	Muzyczka Anna
7.	Czuj Alicja	22.	Nawrocka Wiesława
8.	Czuliński Janusz	23.	Pietrynko Jolanta
9.	Daniluk Mirosław	24.	Reszczyńska Maria
10.	Dylenda Stanisław	25.	Rola Albina
11.	Jarosz Marian	26.	Stolz Maria
12.	Kamiński Krzysztof	27.	Swatek Krystyna
13.	Korda Wojciech	28.	Tokarz Piotr
14.	Kępińska Małgorzata	29.	Wątroba Joanna
15.	Komorowski Henryk		

Lista absolwentów. Klasa VIII b**Wychowawczyni: Władysława Zając**

1.	Boniewski Wiktor	18.	Malicka Anna
2.	Ciszewski Bogusław	19.	Mitkowska Maria
3.	Ciupa Janusz	20.	Nowińska Elżbieta
4.	Dyda Krzysztof	21.	Rola Zbigniew
5.	Dyda Marian	22.	Rozmus Cecylia
6.	Dylenda Ewa	23.	Ryngiel Stanisław
7.	Dziadosz Janusz	24.	Semeniuk Mirosława
8.	Dziuba Mieczysław	25.	Serba Teresa
9.	Gałęzowska Urszula	26.	Skowroński Adam
10.	Garczyńska Franciszka	27.	Sołtysiak Teresa
11.	Kamecki Leszek	28.	Szarypo Stanisław
12.	Kot Franciszek	29.	Szymańska Danuta
13.	Koryszko Stanisław	30.	Wnuk Grażyna
14.	Krasinkiewicz Urszula		
15.	Król Danuta		
16.	Kuźmińska Krystyna		
17.	Łuszczakiewicz Zygmunt		

Lista absolwentów. Klasa VIII c**Wychowawczyni: Władysława Szczypek**

1.	Bojko Weronika	12.	Mazurkiewicz Waldemar
2.	Dźygała Urszula	13.	Miazga Anna
3.	Filański Janusz	14.	Przygon Maria
4.	Frączek Danuta	15.	Rędziaś Maria
5.	Gołębiowski Janusz	16.	Stachniuk Helena
6.	Hołdaś Maria	17.	Śmiałko Helena
7.	Hołubik Irena	18.	Świstek Janusz
8.	Janiec Stanisława	19.	Wawrzynowicz Henryk
9.	Kiszka Henryka	20.	Więsyk Witold
10.	Kurczyński Stanisław	21.	Wójcik Zdzisław
11.	Litwin Wiesław	22.	Zub Zofia

Rok szkolny 1972/1973

Do szkoły uczęszczało 564 uczniów w 19 oddziałach. Od tego roku szkolnego zaczął pracować w szkole Andrzej Malicki, nauczyciel wychowania fizycznego, a zarazem opiekun męskiej drużyny harcerskiej liczącej 34 członków, spośród których wyodrębniono 20-osobową drużynę pożarniczą. W planach organizacji była współpraca z zawodową strażą pożarną z cukrowni. Harcerze wspólnie ze sportowcami organizowali i przeprowadzali szkolne zawody sportowe. W czynie społecznym pomagali przy wyrównywaniu boiska sportowego przy cukrowni.

Szkolny Klub Sportowy liczył wtedy 50 osób (30 chłopców i 20 dziewcząt), które trenowały w następujących sekcjach: lekkoatletycznej, piłki ręcznej, nożnej i siatkowej oraz sportów zimowych. W czynie społecznym wybudowano bieżnię sportową, a uczniowie sami naprawiali zepsuty sprzęt. Zorganizowano mistrzostwa szkoły w lekkiej atletyce. Organizacja

dbała też o swoją wizualną reprezentację (kącik sportowy) i zaczęła wydawać gazetkę. Pierwszy numer poświęcono XX Letnim Igrzyskom Olimpijskim w Monachium, drugi – nauczycielom sportowcom, a trzeci – 50. rocznicy powstania Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Harcerze i członkowie Szkolnego Klubu Sportowego wspólnie urządzili lodowisko na boisku szkolnym (jedyne w powiecie), odpowiadając na ogólnokrajowe hasło „Zmieniamy boisko na lodowisko”. Na zdjęciach obrazujących tamte wydarzenia widać ogromny zapał i zaangażowanie uczniów oraz ich opiekunów, a także wspólne zabawy na lodowej tafli.

Zorganizowano następnie mistrzostwa szkoły w jeździe szybkiej na lodzie, w narciarstwie klasycznym i w tenisie stołowym. W mistrzostwach powiatu w tej pierwszej dyscyplinie nasza szkoła zajęła pierwsze miejsce. Zakwalifikowała się też do

Nauka jazdy na łyżwach

Chwila odpoczynku